

Årsmelding for 2003

1. Innledning

Kulturvernets Fellesorganisasjon ble dannet 24. oktober 1994 ut fra et ønske om å styrke samarbeidet mellom de frivillige kulturvernorganisasjonene, og mellom offentlig forvaltning og disse organisasjonene. Arbeidsområdet omfatter både kulturminnevern, historie og museumsvirksomhet.

Kulturvernets Fellesorganisasjon skal arbeide for å styrke kulturvernets rolle i norsk samfunnsliv ved å

- øke kjennskapen og interessen for historie og kulturvern,
- støtte arbeidet for registrering, innsamling, vern, bruk og formidling av kulturminner,
- bedre rammevilkårene for kulturvernet.

Kulturvernets Fellesorganisasjon er fellesorgan for medlemsorganisasjonene, samordner saker av felles interesse og fremmer slike saker for myndighetene. Videre rådgis og informeres medlemsorganisasjonene etter behov og det arbeides for å styrke kontakten mellom medlemsorganisasjonene.

Vi har i 2003 fortsatt hatt en utstrakt kontakt med myndighetene, men har også videreført arbeidet med å utvikle kontakten med og mellom medlemsorganisasjonene.

2. Medlemmer

Kulturvernets Fellesorganisasjon hadde i 2003 følgende 17 medlemsorganisasjoner: DIS-Norge, HIFO - Den norske historiske forening, Forbundet KYSTEN, Landsforbundet av Motorhistoriske Kjøretøyklubber, Fortidsminneforeningen, Landslaget for Lokalhistorie, Landslaget for Lokalhistorie i Skolen, Landslaget for Lokal- og Privatarkiv, Norges Husflidslag, Norsk Folkeminnelag, Norsk Forening for Fartøyvern, Norsk Fyrhistorisk Forening, Norsk folkedraktforum, Norsk Skipsfartshistorisk Selskap, Norsk Jernbaneklubb, Rutebilhistorisk Forening og Norsk Slektshistorisk Forening. Disse organisasjonene har ved årets utgang til sammen rundt 185.000 medlemmer og 1.300 lokale- og regionale lag. Det har også i 2003 vært medlemsvekst i flere av våre medlemsorganisasjoner. To organisasjoner har i 2003 søkt om medlemskap: Museumsbanerådet og Norges Metalsøkerforening.

3. Årsmøteseminar og årsmøte

Vi videreførte ordningen med å arrangere seminar i forbindelse med ordinært årsmøte. Årets samling ble avholdt på Quality Hotell Grand på Gjøvik 25. – 27. april med i alt 35 deltakere fra 11 medlemsorganisasjoner. Dette er en økning fra fjoråret som var den første gangen vi arrangerte en slik årsmøtesamling over en helg. Første dag var det politisk foredrag ved politisk rådgiver Gjermund Løyning i Kultur- og kirke departementet med etterfølgende diskusjon.

Lørdag var det ekskursjon i veteranbuss med dyktig guiding ved Arne Julsrud Berg til Kapp Melkefabrikk, Gile gård og vernebygget til Skibladner. Formålet med ekskursjonen var blant annet å fokusere på bruk, ivaretagelse og videreutvikling av kulturminner til nye formål. Etter lunsj hadde vi seminar med tema: Frivillighetens plass i det samlede kulturvernet. Først ble bredden i vårt arbeid illustrert ved fire medlemspresentasjoner: Landsforbundet for Motorhistoriske Kjøretøyklubber, Norges Husflidslag, DIS-Norge og Landslaget for Lokal- og Privatarkiv. Deretter holdt professor Odd Are Berkaak et engasjert og provoserende foredrag som sørget for en engasjert debatt etterpå.

Søndag ble ordinært årsmøte avviklet med 24 stemmeberettigede representanter tilstede som representerte 11 medlemsorganisasjoner. Dette var en økning på 7 representanter og to medlemsorganisasjoner i forhold til i fjor.

Fylkeskonservator i Oppland fylke Dagfinn Claudius og generalsekretær Tron Wigeland Nilsen i Norges museumsforbund var tilstede ved deler av arrangementet.

4. Styret

Frem til årsmøtet i april hadde styret følgende sammensetning:

Johan Sigfred Helberg, leder (Fortidsminneforeningen)
Jan Solberg nestleder (DIS-Norge)
Bjørn Falck Russenes, medlem (Rutebilhistorisk Forening)
Anders Linnerud, medlem (Norsk Jernbaneklubb)
Birger Lindanger, medlem (Landslaget for Lokalhistorie)
Jan H. Arntzen, medlem (Norsk Forening for Fartøyvern)
Solveig Torgersen Grinder, medlem (Norges Husflidslag)
Gudveig Henryette Aaby, varamedlem (Landslaget for Lokalhistorie i Skolen)
Arnstein Brevik, varamedlem (Forbundet KYSTEN)

Etter årsmøtet har styret hatt følgende sammensetning:

Johan Sigfred Helberg, leder (Fortidsminneforeningen)
Jan Solberg, nestleder (DIS-Norge)
Anders Linnerud, medlem (Norsk Jernbaneklubb)
Birger Lindanger, medlem (Landslaget for Lokalhistorie)
Jan H. Arntzen, medlem (Norsk Forening for Fartøyvern)
Solveig Torgersen Grinder, medlem (Norges Husflidslag)
Gudveig H. Aaby, medlem (Landslaget for lokalhistorie i skolen)
Sigmund Larsen, varamedlem (Forbundet KYSTEN)
Bjørn Andersen, varamedlem (Landsforbundet av Motorhistoriske Kjøretøyklubber)

Det er avholdt styremøter 14. februar, 4. og 25. april, 6.-7. september, 7. november og 5. desember.

Ordringen med et **arbeidsutvalg** bestående av leder, nestleder og generalsekretær ble videreført. Arbeidsutvalget (AU) har fullmakt til å gjøre vedtak i den løpende drift innenfor de strategiske planer, årlige virksomhetsplaner og andre prinsipielle retningslinjer styret har vedtatt, og i større saker hvor styret etter enkeltvedtak har delegert myndighet til AU. Styret ønsket ved dette å tydeliggjøre sterkere enn tidligere at styrets ansvar er de mer overordnede spørsmål, retningsvalg, strategiplaner etc, samt enkeltsaker som enten har elementer av slike valg i seg eller av andre årsaker fremstår som viktige. På denne måten ønsket styret å formalisere og styrke støtteapparatet rundt generalsekretæren som vår eneste ansatte. AU har dels hatt faste, ukentlige telefonmøter eller arbeidet pr. e-post.

Styremøtet 6.-7. september var et **styreseminar** som ble avholdt i Trondheim. Hensikten var å styrke kontakten mellom styremedlemmene og dermed også styret som kollegium, gi styremedlemmene økt kjennskap til hverandres organisasjoner, samt å skape mulighet for å behandle temaer mer inngående enn det er mulig på ordinære styremøter. Dette er tredje gang at det blir avholdt et slikt seminar. Samlingen evaluerte årsmøtet, diskuterte stortingsmeldingen om kulturpolitikk, fokuserte på styrets arbeidsform, strategi og virksomhetsplan for styreperioden. I tillegg var styret på ekskursjon til Steinvikholm og Falstad; samt møtte representanter for DIS–Sør-Trøndelag i deres nye lokaler i Heimdal.

Det har totalt vært oppe 37 saksposter i løpet av året. Dette er en økning i forhold til fjoråret.

Blant de saker styret har hatt til behandling har vært:

- Høringssaker og politisk arbeid (ref pkt 9 og 10)
- Politisk arbeid for å bedre rammebetingelsene for det frivillige kulturvernet, herunder mva-refusjon, skattefrie gaver og anledning til å avholde lotterier
- Stortingsmelding om fremtidens kulturpolitikk
- Internasjonalt samarbeid
- Videreutvikling av websidene
- Videreutvikling av kontakten med og mellom medlemsorganisasjonen
- Forholdet til Den norske kulturminnedagen
- Statsbudsjett 2004
- Planer, budsjett og regnskap

5. Valgkomité og revisor

Frem til årsmøtet i april hadde valgkomiteen følgende sammensetning:

Anders Kirkhusmo, leder (Landslaget for Lokalhistorie)
Anette Solberg Andresen, medlem (Norges Husflidslag)
Erik Henning Edvardsen, medlem (Norsk Folkeminnelag)

Etter årsmøtet har valgkomiteen hatt følgende sammensetning:

Anders Kirkhusmo, leder (Landslaget for Lokalhistorie)
Erik Henning Edvardsen, medlem (Norsk Folkeminnelag)
Bjørn Falck Russenes, medlem (Rutebilhistorisk Forening)

Revisor har vært Trond Syversen hos Revisjon 1 Nor AS statsautoriserte revisorer. Revisor ble gjenvalgt på årsmøtet.

6. Sekretariat

Pål Giørtz har hele året vært ansatt som daglig leder i hel stilling. Styret bestemte 14. februar at stillingsbetegnelsen for daglig leder skulle være generalsekretær. Unni Blegen Walhovd har vært ansatt i 60 % stilling i sekretariatet til Den norske kulturminnedagen. Det har ikke vært andre ansatte eller benyttet timehjelp utover engasjert ekstern faglig assistanse til websidene, noe regnskapshjelp i forbindelse med årsavslutning og datastøtte i forbindelse med nytt utstyr. Det at vi har midler til kun én ansatt til å ivareta våre fellesfunksjoner er den viktigste rammebetingelsen for vårt aktivitetsnivå. Dette gjør oss relativt sårbare.

Det er foretatt en fullstendig oppgradering av sekretariatets datautstyr og programvare. Vi har sammen med Norsk Forening for Fartøyvern og Den norske kulturminnedagen anskaffet kopimaskin med vesentlig kraftigere kapasitet og flere funksjoner. Disse investeringene har medført en administrativ effektivisering.

Kulturvernets Fellesorganisasjon leier kontorer i Stortingsgaten 12 i Oslo i kontorfellesskap med Norsk Forening for Fartøyvern og Den norske kulturminnedagen. Sekretariatet dekker en del administrative gjøremål for Kulturminnedagen, blant annet regnskapsførsel.

Arbeidsmiljøet er godt og det har kun vært to dagers sykefravær (rundt 0,5 %) i 2003. Organisasjonens virksomhet forurensrer ikke det ytre miljøet. Vi har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Vi tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn.

7. Økonomi

Etter søknader til Kultur- og kirkedepartementet v/ABM-utvikling og Miljøverndepartementet om kr 600.000 i driftsstøtte fra hvert departement, ble Kulturvernets Fellesorganisasjon tildelt henholdsvis kr 226.000 og kr 540.000. I tillegg kommer kontingentinntekter på i overkant av kr 72.000 og refusjon de merutgifter endringer av merverdiavgiften pr 1.7.2001 påførte oss i 2. halvår 2002. I tillegg fikk vi utbetalt ca kr 22.700 av restmidlene som var bevilget til denne refusjonsordningen. Det ble av Stortinget forutsatt at også restmidlene skulle utbetales organisasjonene.

Årets resultat er på kr 47.649. Dette skyldes blant annet ekstrautbetaling av restmidler fra mva-refusjonen helt mot slutten av året. Regnskapet avspeiler et høyere aktivitetsnivå, investeringer på sekretariatet og et lavere rentenivå. Det er et økonomisk løft å avvikle årsmøte som et internatseminar over en helg. Årets overskudd vil dekke planlagt underskudd i 2004 som følge av at vi dette året tar sikte på å avholde to ledermøter.

Vi har en relativt solid og oversiktelig økonomi, så lenge driftsstøtten blir opprettholdt. Vi har en tilfredsstillende egenkapital. Etter styrets vurdering er forutsetningene for videre drift til stede. Årsregnskapet for 2003 er satt opp under denne forutsetning.

Det vises for øvrig til regnskapet.

8. Representasjon

Nasjonalkomiteen for Den norske kulturminnedagen

Trond Torgvær (Forbundet KYSTEN) og Anette Solberg Andresen (Norsk Husflidslag) representerer Kulturvernets Fellesorganisasjon i nasjonalkomiteen. De er oppnevnt av Miljøverndepartementet for perioden 2000-2003. Styret har foreslått vår generalsekretær Pål Giørtz og gjenoppnevning av Trond Torgvær for perioden 2004 – 2007.

Nordiska Förbundet för Hembygdsarbete

Leder er styremedlem og generalsekretæren er vara for ham i denne nordiske samarbeidsorganisasjonen. Leder deltok på styremøte og årsmøte i Porjus, Sverige 30. september – 1. oktober.

Frivillighetens samarbeidsorgan (FRISAM)

Generalsekretæren deltok i Frivillighetens samarbeidsorgans kontaktforum møte 2. april og generalsekretærmøte 4. juni. Generalsekretæren har sittet i en arbeidsgruppe som arbeider med forslag til en mer hensiktsmessig permanent ordning for mva-kompensasjon for frivillige organisasjoner. I tillegg utnevnte FRISAMs styre generalsekretæren til å sitte i en kommisjon som fikk fullmakt til å dele ut restbeløpet etter at organisasjonene hadde fått tildelt mva-refusjon etter søknad. Dette arbeidet ble avsluttet like før jul, og mange av våre organisasjoner kom ganske godt ut av dette. Møter i FRISAMs regi har i tillegg vært 7. og

23. mai, 30. oktober, 14. og 18. november og 15. desember. I tillegg har det vært arbeidet pr. e-post.

Medlemsorganisasjonenes årsmøter og andre arrangementer

Generalsekretæren deltok ved Forbundet KYSTENs årsmøte ombord i M/S Finnmarken mellom Bergen og Trondheim 28. – 30. mars, Rutebilhistorisk Forenings årsmøte 30. mai – 1. juni i Førde og Norsk Forening for Fartøyvern 26. – 28. september på Gjøvik.

Generalsekretæren deltok på seminar om bevaringspolitikk i regi av Landslaget for Lokal- og Privatarkiv 3. – 4. februar på Lillehammer.

Generalsekretæren deltok på årsmøtet i Museumsbanerådet 22. mars på Hamar.

Generalsekretæren sitter i en referansegruppe i et prosjekt om kompetansekartlegging i frivillige organisasjoner i regi av Forbundet KYSTEN. Generalsekretæren deltok i et formøte 7. juni og gruppen hadde møte 7. oktober, og arbeider i tillegg pr. e-post.

Fellesforum for kulturorganisasjoner

Dette er et uformelt møtested for en rekke organisasjoner innen kulturlivet, både frivillige organisasjoner, fagforeninger, arbeidsgiver/bransjeorganisasjoner og venneforeninger. Forumet møtes ved behov. Generalsekretæren deltok på kulturpolitiske debattmøter 2. september og 24. oktober i Oslo.

Forum for kultur og næringsliv

Leder og generalsekretæren har deltatt ved medlemsmøter og seminarer i Forum for kultur- og næringsliv. Begge deltok på årsmøtet 24. april på Høvikodden i Bærum.

Annen representasjon

Leder deltok på konferanse i regi av Norges museumsforbund om Den kulturelle skolesekken 3. februar i Oslo.

Generalsekretær deltok på seminar om lobbyverksamhet i regi av Tostrupkjelleren presseklubb 4. mars i Oslo.

Generalsekretæren deltok på informasjonsmøte om markering av FNs ferskvannsåår i regi av Samarbeidsrådet for Naturvernsaker 10. april i Oslo. Dette ble fulgt opp overfor egne medlemsorganisasjoner med informasjon og en viss støtte i søknader om prosjektmidler. Til sammen fikk vårt område ca kr 80.000. Vi bidro også til en egen brosjyre om ferskvannsåret.

Generalsekretæren deltok på konferanse om lokal kulturpolitikk i regi av Senterpartiet 14. juni på Kapp.

Generalsekretæren deltok på seminar om forståelse og praksis i kulturvernet i regi av Norsk kulturråd 25. august i Oslo.

Leder representerte Kulturvernets Fellesorganisasjon ved Norges museumsforbunds landsmøte 26. – 29. august i Harstad.

Generalsekretæren har deltatt på generalsekretærmøter i regi av Heitmann Plus 22. og 28. oktober i Oslo.

Generalsekretæren deltok på konferanse om Det frivillige Norge i regi av Lotteritilsynet 5. – 6. november i Førde.

Generalsekretæren deltok på fylkeskulturkonferansen i regi av Miljøverndepartementet og Kultur- og kirke departementet 25. – 26. november i Molde.

9. Kontakt med myndigheter

Kulturvernets Fellesorganisasjon er i stadig kontakt med ulike offentlige myndigheter, både av formell og uformell art. Følgende er noen av de formelle kontaktene i 2003:

Norsk kulturminnefond

På bakgrunn av tidligere kontakt og pressemelding fra Miljøverndepartementet som hadde slått fast av Norsk kulturminnefond skulle være operativt fra 1. januar 2003, skrev vi til departementet 14. januar og etterlyste fremdrift i etableringen av fondet. 7. mars fastsatte Kongen i statsråd vedtektene, og samme dag oppnevnte Miljøverndepartementet styret. Fondets styre ansatte Jon Suul som daglig leder 1. september. Vi tok initiativ til et kontaktmøte med ham 14. oktober og inviterte med medlemsorganisasjonene. Norges Husflidslag, Fortidsminneforeningen, Norsk Forening for Fartøyvern og Forbundet KYSTEN deltok. Med utgangspunkt i diskusjonen på dette møtet, skrev vi brev av 16. oktober til fondet og gav innspill til hvordan vi mente at frivillig innsats burde verdisettes som egenandeler i prosjekter støttet av fondet.

Kontakt med Kultur- og kirke departementet

Vi tok i brev av 29. januar kontakt med ledelsen i Kultur- og kirke departementets kulturavdeling og ba om møte. Dette ble avholdt 6. februar, hvor leder og generalsekretær presenterte oss og ba om økte rammer gjennom aktivitetsstøtte til våre virksomheter i forbindelse med den kommende kulturmeldingen. Vi fulgte opp møtet i brev av 14. februar og senere gjennom telefon og e-post. Da regjeringen la frem St.meld.nr. 48 (kulturmeldingen) 29. august, ble det foreslått at frivillig kulturvernvirksomhet skulle inkluderes i Frifond-ordningen, samt at det som et av flere alternativer ble foreslått at vi skulle stå for fordelingen av midlene til vårt område. Stortinget skal behandle kulturmeldingen våren 2004.

Kontakt med Miljøverndepartementet

Generalsekretæren deltok møte i departementet 11. februar sammen med en del friluftsansjoner i forbindelse med departementets arbeid med svar til Stortinget om "Bærekraftig bruk av fjellene".

Vi fikk 28. februar en anmodning av departementet om å ta på oss et utredningsarbeide for departementet med analyse av de valg lokalsamfunnene foretok i forbindelse med kulturminnestafetten i Kulturminneåret 1997. Styret godkjente i møte 4. april at vi skulle ta på oss dette og utredningen ble oversendt departementet 15. mai.

7. mai deltok generalsekretæren i en evaluering av departementets kulturminneavdeling.

ABM-utvikling

9. mai deltok generalsekretæren på det årlige kontaktmøtet i ABM-utvikling. Til dette møtet var invitert de organisasjoner som får driftsstøtte fra Kultur- og kirke departementet delegert gjennom ABM-u. Møtet er til gjensidig informasjon og diskusjon, både av faglig og administrativ art. Avdelingsdirektør Harald Mehus redegjorde blant annet for utviklingen av den nye etaten.

Lotteritilsynet

14. august skrev vi til Lotteritilsynet på bakgrunn av at noen av våre medlemsorganisasjoner hadde fått avslag på søknad om godkjennelse som lotteriverdig formål. Brevet var ment som en underbygging av deres ankesaker. Lotteritilsynet har ikke svart oss direkte, men general-

sekretæren fulgte opp brevet i sin deltakelse på seminar om Det frivillige Norge i regi av Lotteritilsynet 5. – 6. november.

Riksantikvaren

Generalsekretæren deltok i Riksantikvarens møte i Utviklingsnett 28. oktober i Oslo. Generalsekretæren hadde også to innlegg i Riksantikvarens informasjonsskriv LA Stå i desember. 3. desember deltok generalsekretæren i et internseminar hos Riksantikvaren angående arbeidsdeling.

Statsbudsjett 2004

Allerede 17. januar skrev vi til kultur- og kirkeministeren og til miljøvernministeren hvor vi ba om at statsbudsjett 2004 fikk en frivillighets- og kulturvernprofil. Vi fulgte videre opp med brev av 2. april til en del sentrale politikere hvor vi understreket behovet for å styrke frivillig virksomhet i det kommende statsbudsjettet. Disse henvendelsene er fulgt opp uformelt. 11. november møtte vi Stortingets energi- og miljøkomite i forbindelse med komiteens arbeid med forslag til statsbudsjett 2004. Vi leverte og presenterte et skriv hvor vi tok opp det uheldige i at Riksantikvarens budsjett ble foreslått beskåret tilsvarende den økte avkastningen fra Norsk kulturminnefond, samt at vi ba komiteen forutsette at Norsk kulturminnefond får tilført ytterligere midler i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett til våren. Riksantikvarens budsjett ble noe forbedret og flere av våre punkter ble reflektert i særlig mindretallskommentarer.

10. Formelle høringsuttalelser

Kulturvernets Fellesorganisasjon har avgitt formelle høringsuttalelser om

- Forskrift om begrenset klageadgang over enkeltvedtak fattet av Norsk kulturminnefond, i brev av 28. april til Miljøverndepartementet.
- Skisse til nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling – Nasjonal Agenda 21 i brev av 11. august til Finansdepartementet.
- Den kulturelle skolesekken, i brev av 8. oktober til Stortingets familie-, kultur- og administrasjonskomite.
- Utkast til forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landsbruket og forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, i brev av 5. desember til Landbruksdepartementet.

Flere av våre kommentarer er blitt tatt hensyn til å de endelige innstillingene.

11. Den norske kulturminnedagen

Kulturvernets Fellesorganisasjon har sekretariatsansvaret for Den norske kulturminnedagen. Nasjonalkomiteen for kulturminnedagen har instruksjonsmyndighet, er premissleverandør og økonomisk ansvarlig for arbeidet. Vi har to representanter (ref pkt 8) i komiteen. Sekretariatsansvaret medfører en del administrative oppgaver for generalsekretæren.

12. Medlemsinformasjon

I 2002 ble det utgitt 6 medlemsinformasjoner. Dette er en mer enn i 2002. Disse sendes normalt ut i etterkant av årsmøte og styremøtene, eller ved behov ut over dette avhengig av sekretariatets kapasitet. Medlemsinformasjonene vil bli videreført i 2004.

I tillegg er det blant annet sendt brev av orienterende art til medlemsorganisasjonene:

- Brev av 11. april vedr prosjektmidler FNs ferskvannsårs og brev av 4. juli vedr brosjyre.

- Brev av 4. juni og 23. juni om mva-kompensasjon.
- Brev av 15. september om Frifond.
- Informasjonsskriv sendt 15. september fra Norsk kulturråd om KULTUR 2000.
- Brev av 23. oktober om utbetaling av restmidler etter mva-kompensasjonen.
- Brev av 16. desember om ledermøte 8. februar 2004.

I tillegg har generalsekretæren veiledet og gitt råd til flere medlemsorganisasjoner både innenfor administrative og politiske spørsmål, særlig i forbindelse med søknad om mva-kompensasjon.

Det har ved ujevne mellomrom vært avholdt møter mellom de daglige lederne i de medlemsorganisasjonene som har ansatt personale.

På våre websider er det blant annet peker til de medlemsorganisasjonene som har egne websider. For de uten egne websider er det utarbeidet egne informasjonssider.

13. Internasjonalt samarbeid

Kulturvernets Fellesorganisasjon er medlem av nettverket "European Network for the Voluntary Arts" i samarbeid med paraplyorganisasjonene Voluntary Arts Network og Amatørkulturens Samrådsgrupp. Vi har ikke deltatt i møter i nettverket i 2003.

Kulturvernets Fellesorganisasjon er medlem av Nordiska Förbundet för Hembygdsarbete. I løpet av året har det vært avholdt årsmøte og et styremøte, hvor vi også har deltatt (se pkt 8 Representasjon).

Oslo, 8. februar 2004

Johan S. Helberg
leder

Jan Solberg
nestleder

Anders Linnerud
medlem

Birger Lindanger
medlem

Jan H. Arntzen
medlem

Solveig T. Grinder
medlem

Gudveig H. Aaby
medlem

Sigmund Larsen
varamedlem

Bjørn Andersen
varamedlem

Pål Giørtz
generalsekretær